

1101

יוון - ארץ חסות בריטית

מעורבותם של הבריטים ביוון, שנחשבה בעיניהם נכס אסטרטגי, היתה אינטנסיווית ביותר. מסוף אוקטובר 1944 ועד תחילת 1947 היתה יוון למעשה ארץ חסות בריטית. בעקבות כניסת הצבא האדום לרומניה ולבולגריה מיהר צ'רצ'יל להגיע באוקטובר 1944 להסכמה עם מטאלין על חלוקת ההשפעה בין שתי המעצמות. מוסקווה, אמנם, הכינה ביוון כאזור השפעה בריטי, אולם הקומוניסטים היוונים אשר השפעתם בקרב האוכלוסייה היוונית גברה כתקופת הביבוש הגרמני, הם שטיכנו את מעמדה של בריטניה. התערבות צבאית בריטית בדצמבר 1944 מנעה מהמחתרת הקומוניסטית להשתלט על אתונה. כרם, המחתרת המשיבה לשלוט על שלושה רבעים מיוון. המתלוקת הפוליטית התמקדה בשאלה אם יוון תהיה מונרכיה או רפובליקה. במתצית פברואר 1945 הומכם על עריכת משאל עם ובחירות. לקומוניסטים הותר לפעול כמפלגה חוקית, בבחירות שנערכו במרס 1946 בפיקוח בינלאומי ניצחה מפלגת העם, שהיתה ימנית ומלוכנית. הקומוניסטים לא השתתפו בבחירות. בסוף ספטמבר, לאחר בשלונם של הקומוניסטים במשאל העם, חזר המלך ג'ורג' II ליוון; אולם מלחמת האזרחים הלכה והתריפה גם לאחר הבחירות ומשאל העם.

המדיניות הבריטית ביוון לא היתה מקובלת על החוגים הליברליים בבריטניה. ביוון, שראה בהבטחת מעמדה של בריטניה ביוון רכיב חיוני בשמירת מעמדה במזרח התיכון; דחה דרישות של חוגים שונים בלייבור, בעיקר מהאגף השמאלי לחול מן המעורבות האינטנסיווית ולהפסיק את התמיכה בחוגים הריאקציוניים. הוא חשש, שהוצאת החיילים הבריטים משם תביא לתפיסת השלטון עלידי הקומוניסטים ולצרופה של יוון לאזור ההשפעה הסובייטי. לונדון לקחה על עצמה את שיקומה של המדינה, שהיתה הרוסה ומרוששת לאחר שנות הביבוש הנאצי ומלחמת האזרחים. יועצים בריטים היו מעורבים כרוב תחומי הממשל ובכלל זה גם אימון הצבא. כ-8% מאוכלוסייה שמנתה שבעה מיליון נהרגו במהלך המלחמה. מסילות ברזל, כבישים, גשרים ונמלים נהרסו. הממשלות השונות ובכללן זו שהוקמה לאחר הבחירות במרס, לא הצליחו להתמודד עם האינפלציה ויתר הבעיות הכלכליות הקשות. שחיתות, שוחד ושוק שחור פשו במדינה. המאבק בין השמאל והימין, שהתבטא לא רק בעוינות אלא גם ברציחות ובמעשי אכזריות, היקשה על שיקום המדינה.

נוסף על הבעיות הקשות מבית היתה יוון נתונה ללחץ מצד שכנותיה הקומוניסטיות. בולגריה תבעה לקבל לידיה את צפון אפירוס ואת תראקיה ואילו יוגוסלביה ואלבניה סייעו למחתרת הקומוניסטית. הסובייטים מצדם האשימו את ממשלת יוון בחיתור מתוחות בבלקנים ובהפעלת טרור בתוך יוון. מוסקווה ניצלה את המעורבות הבריטית ביוון להדיפת הביקורת של לונדון על מדיניותה במזרח אירופה.

בתחילת 1947 החליט הקבינט הבריטי לצמצם ל-11 אלף את מספר החיילים ביוון. חצי שנה קודם לכן פעלו שם שתי דיוויזיות שמנו כ-41 אלף חיילים ואילו בתקופות השיא שהו ביוון כ-80 אלף חיילים. ב-21 בפברואר הודיעו הבריטים לאמריקנים כי בשל קשיים כלכליים הם יחדלו להעניק סיוע כלכלי וצבאי ליוון לאחר ה-31 במרס. המעורבות הבריטית ביוון בשנים 1945-1946 עלתה למשלם המסים הבריטי 132 מיליון ליש"ט. האמריקנים בידוע, קיבלו על עצמם לסייע ליוון (ולתורביה). הפסקת הסיוע הצבאי והכלכלי לא סייעה את המעורבות הבריטית ביוון. חיילים בריטים נותרו שם, על-פי בקשת האמריקנים, עד לסיומה של מלחמת האזרחים. המשלחת הצבאית הבריטית יחד עם משלחת אמריקנית המשיכה לאמן את הכוחות היווניים. התיילים הבריטים האחרונים עזבו את יוון ב-1950.¹

המעורבות האינטנסיווית של הבריטים ביוון הקשתה על אנשי "המוסד לעלייה" לפעול שם. למרות היתרונות שהיו ליוון בבסיס להפלגות בלתי-לגאליות לארץ ישראל, לא נעשתה יוון יעד לריכוז מפעילים פוטנציאליים ואילו מועמדים להפלגות מקרב האוכלוסייה המקומית לא היו בנמצא. מתוך קהילה של כ-77 אלף יהודים, שכ-56 אלף מהם ישבו בסלוניקי, שרדו בעשרת אלפים איש בלבד. מצבם של הניצולים היה קשה. רכושם לא הותר להם, והם סבלו מאנטישמיות ומפגעי מלחמת האזרחים.² בחודשים הראשונים לאתר גמר המלחמה המאמץ העיקרי הושקע בהעברת פליטים יהודים ממזרח אירופה לאיטליה. בתחילת יולי 1945 הודיע "המוסד לעלייה" ליוון "ייתכן מאוד שלאור זרם ההליכה לבנימין [איטליה] אליכם יגיעו רק טיפות. תצטרכו מאוד שלאור מאמצים לספק כלים לאחרים...³ בחודשים לאחר מכן הצליחה "גבריאלה", ספינת המפעילים הראשונה שהפליגה מיוון לאחר גמר המלחמה, להנחית 40 מפעילים בחוף קיסריה. ב-22 בנובמבר עצדו הבריטים את הספינה "ברל כצנלסון", שהפליגה מיוון ועליה 211 מפעילים. עד גילוייה הצליחו אנשי הפלמ"ח להוריד כ-200 מהמפעילים. ברם, כאשר עמדה לרשות שליחי "המוסד" ביוון בסוף השנה, ספינה תורכית בקיבולת של 700 איש, לא היו מועמדים להפלגה.⁴

בליביבת שליחי "הבריחה" בפראג בינואר 1946 עמד אבריאל (שנאלץ לעזוב את יוון לאחר הפלגת "ברל כצנלסון"), על הצורך לכוון חלק מהתנועה ליוון בשל יתרונותיה בבסיס להפלגות בלתי-לגאליות. הוא ציין מספר תנאים המקלים על ההסתננות למדינה: האנדלמוסיה השודרת בגבול יוון-יוגוסלביה בתוצאה מתנועתם של יוגוסלובים רבים ליוון; האפשרות לשבן את הבאים במתנות אוניברסיטאיות; העדפתו, שהיוונים לא יגרשו את היהודים; ואחרון אך בעיניו לא פחות חשוב - שהאנגלים ביוון מטרדים מגושאים אחרים ואין הם פנויים לעסוק ב"פוליטיקת הספר הלבן". פעילי "הבריחה" במדינות השונות התבקשו לשלוח חלוצים ליוון וליוגוסלביה.⁵ נטייתו של אבריאל להקל ראש בחשיבות שמיחסים הבריטים שההים ביוון להגירה הבלתי-לגאלית, לא עמדה במכתב המציאות. חששות הבריטים מחידושן של ההפלגות הבלתי-לגאליות מיוון התעוררו עוד לפני גמר מלחמת העולם השנייה וגברו במהלך החודשים הראשונים לאחר סיומה. מקורות המודיעין הבריטי הצביעו על הסכירות הגבוהה להפיכתה של יוון לנקודה תשובה של נציאה להפלגות הבלתי-לגאליות לארץ ישראל.⁶ הערכות אלו הגבירו את ערנות הבריטים לגבי הסתננות אפשרית של יהודים ממדינות מרכז אירופה וממזרח יוון.

בדין וחשבון שהגיש שליח ה-C.I.D., שנשלח להתחקות אחר ההכנות להפלגות בלתי-לגאליות מיוון ומתורכיה, הוא ציין שהגבול בין בולגריה ליוון נשמר ביעילות על-ידי הבולגרים, ואולי גם על-ידי חיילים סובייטים, ולפיכך לא צפוי, שיהודים יסתכנו לעברו. עם זאת הוא לא הוציא מכלל אפשרות, שבעתו נוח ייעשה נסיון להסתכן מבולגריה ליוון. ואילו בגבול הצפוני, הדגיש, אין כל פיקוח מצד שלטונות יוון ואין כל אפשרות למנוע הסתננות מצפון המדינה.⁷ המודיעין של הצי הבריטי דיווח אותו זמן (אוגוסט 1945) על חמשת אלפים יהודים הנמצאים בבולגריה והנכונים לחצות את הגבול ליוון. כן נמסר על תמיכה, שכנראה ניתנה על-ידי שלטונות יוון לנציגי הסוכנות, לסייע לפליטים אלו לחצות את המדינה. המודיעין ציין, שצפויים נסיונות להבריח לארץ ישראל מספר מוגבל של יהודים בספינות קטנות.⁸ המפקדה הבריטית ביוון טענה, כי הפיקוח של שלטונות יוון על נמלי המדינה אינו יעיל ולפיכך אין כל קושי להפליג

מהמדינה וכי הגל הגואה של פליטים מכל חלקי אירופה מקל מאוד על ההסתננות ליוון, אחד המפעילים, שהפליג ב"ברל כצלטון" סיפר לחוקרינו הבריטים, שהשלטונות הסובייטיים מסייעים לפליטים יהודים לחצות את הגבולות בדרכם ליוון.¹⁰ השלטונות הבריטיים בארץ ישראל הציעו לחוץ על ממשלת יוון להאריך את תוקף החוק מ-1939 האוסר להסיע לארץ ישראל אנשים ללא ויזות תקפות.¹¹

השגריר הבריטי ביוון סיד רג'ינלד ליפר (Reginald Leeper) מסר בסוף 1944 שהחוק עודנו תקף אולם השלטונות אינם אוכפים אותו. השגריר ציין, כי מעורבות ממקורות שונים מתברר, שמספר גדול של יהודים לא יוונים מסתננים ליוון ממרכז אירופה, במעורב עם פליטים אחרים, במטרה להגיע לארץ ישראל. עובדים סוציאליים יהודים, שחלקם הגיעו מארץ ישראל, והפועלים בחנות אונרריא מסייעים להם. יהודים אלו מדוכזים ברובם במחנה ליד אחונה, שם הם נהנים מחופש תנועה ומטיפולם של ארגוני סעד יהודיים, שקיבלו על עצמם לדאוג להם במקום אונרריא. השגריר זקף את הצלחתם של המסתננים להיכנס למדינה להעדר פעולה מצד המנהל המקומי ולשחיתותו.¹² ה-C.I.D. דיווח אותו זמן על המאמצים הנעשים באירופה לדיכוי יהודים בארצות שמהן יוכלו להפליג לארץ ישראל ובעיקר ביוון ובאיטליה. מחבר הדיון וחשבוני התקשה לאמוד את מספר היהודים שהגיעו ליוון. הוא ציין, כי בסלוניקי נמצאים לפחות 2,000 איש בנוסף ל-800 היהודים המקומיים שנותרו בחיים. כן נמסר כי הגיעו ליעילות על קבוצה נוספת של יהודים, שהגיעה ליוון מדומיניה, והיא מהווה בעין חלוץ של 20 אלף יהודים המדוכזים במחנה בדומיניה וממתנים לאישור עלייה המוני.¹³ המפקדה הבריטית הראשית בים התיכון הציעה לדרוש מממשלת יוון לאכוף את החוקים הקיימים לגבי כניסה ויציאה בלתי-לגאלית של מהגרים; לאסור את תנועתם של אנשים המעודבים כארגון הגירה בלתי-לגאלית ליוון; ולדרוש מאונרריא למנוע את כניסתם של יהודים המתחזים לעקורים יוונים.¹⁴

הקונסול הבריטי בסלוניקי א.ה. פק (E.H. Peck) דיווח ב-20 בפברואר 1946 על הפסקה זמנית בהסתננותם של יהודים ממרכז אירופה ועל הימצאותם של 113 יהודים ממוצא רומני והונגרי במחנה העקורים בסלוניקי. יהודים אלו, שנכנסו למדינה על סמך הצהרות כוזבות שמסרו לאונרריא בבולגריה, סרבו לחזור למרכז אירופה. כן נמסר על 80 יהודים הנמצאים בצד היוגוסלוי של הגבול ומנסים לחצות אותו. לדברי הקונסול, דאש

מחלקת הודים בצפון יוון הורה, על דעת עצמו, למשמרו הגבול למנוע מיהודים המתחזים ליוונים להיכנס ליוון וכעת הוא ממתין לאישור צעדו זה מהשלטונות באתונה. פק, שהמליץ לדרוש מממשלת יוון לגרש ליוגוסלביה כל יהודי, שיצליח להסתכן למדינה, הטיל בעצמו ספק במעשיות הצעתו. הוא סבר, שמאבק מוצלח נגד ההסתננות ליוון להינקט רק במרכז אירופה.¹⁵ אהוד אבריאלי דיווח במחצית פברואר על קשיים בהעברת אנשים ליוון.¹⁶ אולם, שבועות מספר לאחר מכן דיווחו פעילי "המוסד לעלייה", בי "לאחר טיפול ממושך" ניתנה הוראה על-ידי "השלטונות היווניים הגבוהים" להתיר לכל יהודי להיכנס ליוון.¹⁷ ואמנם, בסוף פברואר הורה משרד המשפטים היווני למרבו לזרים להתיר את כניסתם של כל היהודים הזרים ליוון.¹⁸

משרד החוץ הבריטי היה מודאג מפעילותה של אונרריא ומחוסר יכולתו לודא, שהארגון מתיר אך ורק לפליטים הזכאים לכך, להיכנס ליוון. בדין וחשבון מדיעניי מחודש מדס נמסר, כי בחודש אוקטובר 1945 התירה אונרריא את כניסתם של כל העקורים אשר הגיעו לגבול וברשותם היו תעודות אונרריא, שהונפקו בסופיה או בברוקרשט, בלי להתחשב בלאומיותם או בארץ שממנה יצאו. הידיעות שהיו בידי לונדון הצביעו על ארגונים מתחכמים הפועלים בבולגריה וברומיניה, שבכוונתם להעביר מספר גדול של יהודים דרך יוון לארץ ישראל. הבריטים היו מוטרדים מנוהל הכנסת העקורים ליוון. מאחר, שלא ניתן לגרש נתין לא יווני לאחר חציית הגבול. גורמי המודיעין סברו, ששלטונות יוון, אשר לא יהיו מעוניינים בהמשך שהותם של היהודים, יחירו להם להפליג לארץ ישראל.¹⁹

לא חלפו שלושה שבועות מאז ההוראה, שהעביר משרד המשפטים למשרד הודים בסלוניקי וכבר ניתנו הנחיות חדשות. ב-15 במרס הורה השר היווני לענייני סדר גבולות, כנראה בעקבות פניה של הבריטים, למנוע את כניסתם למדינה של יהודים, אשר אינם ממוצא יווני ואין ברשותם אישורי כניסה מתאימים.²⁰ סביר להניח, שהבריטים ניצלו את חלותם של כוחות הבטחון בהם כדי לאלצם לפרסם הנחיה זו. בלונדון הטילו ספק ביכולתה של ממשלת יוון ליישם את החלטותיה ולאכופ את החקיקה הקיימת נגד ההגירה הבלתי-לגאלית לארץ ישראל.²¹ למרות הפקוקים המשיכה השגהירות לעדכן את שלטונות יוון לגבי ההגירה הבלתי-לגאלית המתנהלת במדינה. כך למשל מסר ליפר בתחילת אפריל 1946 למשרד החוץ היווני, כי מזיווחים שהגיעו לשגרירות מתברר שמספר יהודים נכנסו ליוון דרך הגבול הצפוני, שכארבעה מחנות שונים שורים כ-680 מעפילים פוטנציאליים, ושכמה קבוצות קטנות של יהודים כבר הפליגו בספינות קטנות ועם שיפור מזג האוויר עתידה תנועה זו לגבור. ממשלת יוון התבקשה לפעול למניעת הפיכתה של יוון לבסיס של התנועה הבלתי-לגאלית.²² משרד החוץ היווני הבטיח לסויע כמיטב יכולתו.²³ אותו זמן, מחצית אפריל, דיווח פק, הקונסול הבריטי בסלוניקי, על סיור שערכו אחדים מחברי משלחת הסעד הארצישראלית, לשעבר, במקומות שונים ברחבי יוון. פק סבר, שאנשים אלו, אשר השתלבו באונרריא, מארגנים את ההגירה הבלתי-לגאלית וכי הם נערכים לקראת הסתננות של יהודים דרך צפון המדינה עם שיפור מזג האוויר.²⁴

עם בוא הקיץ הגבירו הבריטים את פעילותם נגד ההפלגות הבלתי-לגאליות, לאחר שכ-8 ביוני נעצרה הספינה "חביבה רייק", שהפליגה מיוון ועליה 462 מעפילים ואילו

ב-31 ביולי הפליגה "הנרייטה סאלד" עם 536 מעפילים. המשלחת הבריטית לענייני משטרה ביוון הגישה מחאה חריפה לשר לענייני סדר ציבורי בשל הפלגתן של שתי הספינות. מחקירה שערך השר התברר, שהמעפילים יצאו ממחנה, שנוהל על-ידי המשטרה הארץ-ישראלית ביוון באישור מחלקת הזרים. השד, אשר לא ידע כלל על קיומו של מחנה זה, מיהר להחליף את ראש מחלקת הזרים ושניים מסגניו, אשר אישרו את מסירת ניהול המחנה למשרד הארץ-ישראלי.²⁵

במשרד החוץ בלונדון שקלו אם להפעיל לחץ על ממשלת יוון, במקרה שלא תשתתף פעולה בנגד ההגירה הבלתי-לגאלית. סיר קליפורד נורטון (Clifford Norton), השגריר הכריטי החדש ביוון, חשש, שמא הטלת סנקציות תפעל כפומדנן נגד האינטרסים של ממשלת בריטניה ביוון. השגריר ציין שעד בה, תחילת אוגוסט 1946, ממשלת יוון נמנעה מנקיטת צעדים יעילים נגד התנועה הבלתי-לגאלית. עם זאת הוא סבר, שיש להתחשב בקשיים האובייקטיביים הניצבים בפני השלטונות המקומיים: מבנה חופיה של יוון המקשים על מניעת הפלגות בלתי-לגאליות וכן המשכורות הנמוכות של פקדי הממשלה המקלות על האדגונים היהודיים לשחדם. נורטון סבר, שהשד לענייני סדר ציבורי יעשה כל שניתן למנוע בעתיד תנועה בלתי-לגאלית דרך יוון.²⁶ בדין וחשבון מקיף על ההגירה הבלתי-לגאלית נטען אותו זמן, כי הבעיה העיקרית ביוון אינה העדר דצון טוב אלא חוסר יעילות.²⁷ נורטון לא הסתפק במצעים עם השד לענייני סדר ציבורי וביקש מממלא מקום שר החוץ היווני ס. סטפנופולוס (S. Stephanopoulos), לנקוט את כל הצעדים האפשריים למנוע מיהודים, שאינם אזרחים יוונים, את הכניסה למדינה, בהתאם להנחיות, שהוציא השר לענייני סדר ציבורי למרכז הזרים בסלוניקי ב-15 במרס 1946. זאת ועוד: סטפנופולוס התבקש להאיץ בשלטונות הצי לנקוט צעדים חריפים נגד בעלי אוניות ורביי-חובלים יוונים המעורבים בהגירה הבלתי-לגאלית לארץ ישראל ולוודא שכל המחנות שבהם מרוכזים יהודים נתונים לפיקוח הדוק.²⁸

הלחץ הבריטי האינטנסיבי שהופעל על שלטונות יוון הניב תוצאות. לימוסד לעלייה דווח, ב-21 באוגוסט, כי הוטל פיקוח קפדני על המתנות אשר בהם מתגוררים יהודים שאינם אזרחים יוונים, זאת בנוסף לפיטוריו של ראש מחלקת הזרים באתונה.²⁹ מעפילי "הנרייטה סאלד", אשר גורשו לקפריסין, היו המעפילים האחרונים שהפליגו מעוון ברם, יוון הוסיפה להעסיק את הגורמים הבריטיים שהיו מעורבים במאבק נגד ההפלגות הבלתי-לגאליות עוד תקופה ארוכה. מרבית הפניות של השלטונות הבריטיים לשלטונות יוון כללו דרישות לביטול רשיון של ספינות החשודות במעורבות בהפלגות הבלתי-לגאליות; הטלת איסור על מכירת אוניות יווניות לגורמים החשודים במעורבות בהגירה הבלתי-לגאלית; הענשת אזרחים יוונים שלקחו חלק בתנועה אם כרבי-חובלים ואם כשלי מכירת אוניות לגורמים שהשתתפו בהעברת יהודים לארץ ישראל; וכן נקיטת צעדים חריפים נגד אוניות המניפות דגל יווני ומפירות את חוקי הצי.³⁰

כשגרירות הבריטית באתונה סברה בסוף אפריל 1947, שממשלת יוון לא תנקוט צעדים מנע יעילים נגד המעורבים בעסקי ההפלגות הבלתי-לגאליות, מאחר שמדובר ביוונים רבים ובכללם פקדי ממשלה.³¹ למרות הספקות המשיכו הבריטים למסור ליוונים שמות אוניות החשודות במעורבות בתנועה הבלתי-לגאלית וביקשו לבטל את רשיון הבריטים הצינו ליוונים להסתמך על ההסכמים הימיים הבינלאומיים כמו למשל כסחון

ההפלגה בים, לעצירת אוניות חשודות. בדרך זו הדגישו, יוכלו לעקוף את האילוצים החוקיים המונעים מהם נקיטת צעד זה.³²

בשגרירות פיקפקו אם יאושר החוק החדש, שהיה בשלבי הבנה במשרד צי הסוחר, לפיו אזרחים יוונים המעורבים בהגירה הבלתי-לגאלית יענשו בחומרה ויותר להחרים ספינות.³³ ואמנם, העיכובים בהעברת החוק הניעו במחצית יוני 1947 את השגרירות באחונה לבקש ממשרד החוץ היווני לנקוט צעדים יעילים נגד מארגני התנועה, העל-פי שעוד לא היתה בידיהם הסמכות החוקית לכך. הוצע לערוך רשימה שחורה של על-אזרחים וסוכנים, שלא יורשו לקבל אמצעים.³⁴ משרד החוץ היווני התחמק ממתן תשובה מחייבת. עם זאת נענו היוונים לבקשת הבריטים שלא להעניק רשיון לאזרחים החשודות במעורבות בהפלגות בלתי-לגאליות, למרות הקשיים החוקיים שהיו כרוכים בכך. בלונדון גילו בקיץ 1947 שביעות דצון, משיחות הפעולה של שלטונות יוון, למכות

יוון של משרד החוץ היווני להתחייב לנקיטת צעדים נגד מארגני התנועה.³⁵ יוון לא היוותה בסיס חשוב להפלגות הבלתי-לגאליות בשל המתסור במועמדים להפלגה. בסך הכל הפליגו מחופיה 1,249 מעפילים. בזכרונותיו עמד אבריאלי על הקשיים שהכבידו על העברת מעפילים פוטנציאליים ליוון: "לא הבאנו בחשבון את השמירה הקפדנית של אנשי הבטחון הרוסים בצד הבולגרי אף לא את השמירה של הבריטים בצד היווני. נוסף על כך לא חסדה ביוון מתיחות פוליטית גם ללא הסתננות של פוטנציאל מבולגריה, שנחשבה בתחום השפעה סובייטי ולא חסדו ביוון פיות האכיל גם מבלי שייפתח הגבול לפליטים נוספים."³⁶ כדי להגיע לאתונה היה צורך לחצות את כל ירום יוגוסלוויה - אזור שלא נשאר בו יהודים - ואת יוון מצפון לדרום.³⁷ יתר על כן, משתכחרה נכונותם של שלטונות יוגוסלוויה להתיר הפלגות בלתי-לגאליות מנמליה לא היה צורך להפנות את היהודים דווקא ליוון.³⁸

בנגוד לאיטליה שגם בה שהו כוחות בריטיים תקופה ארוכה, היתה מעורבותם של הבריטים ביוון אינטנסיבית יותר בעיקר בקרב כוחות הבטחון. זאת ועוד: שלטונות יוון, ניגדה לשלטונות איטליה, היו מעוניינים במעורבות של בריטניה. קיומה של הממשלה היוונית היה מותנה בסיוע שהגישו הבריטים. כמו כן, הנוכחות האמריקנית, אשר מילאה תפקיד מכריע בתנועת היהודים אל איטליה נעדרה מיוון. דומה, שיוון היא המדינה היחידה, בה עלה בידי בריטניה במידה רבה של הצלחה, למנוע הסחנות של יהודים עקב כך גם למנוע את הפיכתה לבסיס להפלגות בלתי-לגאליות.³⁹ אף כי נכשלה מאמציה להניע את שלטונות יוון להעניש אוהם אזרחים יוונים, שהיו מעורבים בהפלגות הבלתי-לגאליות. המצוקה הכלכלית ששררה ביוון מנעה משלטונות המדינה מגוייב "מטה לחמם" של אזרחיהם.

538981

U

אריה י. כוכבי

עקורים ופוליטיקה בינלאומית

בריטניה והעקורים היהודים לאחר
מלחמת העולם השנייה

אוניברסיטת תל אביב

הפרויקט הבינאוניברסיטאי לחקר מערכות ההעפלה

ע"ש שאול אביגור

העמותה לחקר מערכות ההעפלה ע"ש שאול אביגור
אוניברסיטת תל אביב
עם עובד

כוכבי
עקורים